

Jaunas ziņas par Omaliinae (Coleoptera, Staphylinidae) apakšdzimtas īsspārņiem Latvijā

Raimonds Cibulskis

Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzejs, Rīgas ielā 8, LV 5403, Daugavpils

Abstract

Cibulskis R. 1999. New records of rowbeetles of the subfamily Omaliinae (Coleoptera, Staphylinidae) in Latvia. - *Latv. Entomol.*, 37: 33-37.

New data about 28 species of rowbeetles of the subfamily Omaliinae have been collected from 1989 to 1998, mainly in the South-Eastern part of Latvia.

Key words: Staphylinidae, Omaliinae, fauna, Latvia.

Ievads

Literatūrā joprojām ir ļoti maz ziņu par Latvijas īsspārņiem, īpaši tas ir sakāms par Omaliinae apakšdzimtu. Viens no pirmajiem darbiem, kur parādījās ziņas par Latvijas īsspārņiem ir G.Zeidlica monogrāfija "Fauna Baltica" (Seidlitz, 1887). Autors Baltijā uzrāda 16 Omaliinae apakšdzimtas īsspārņu sugas, bet ne vienai no tām nav norādes uz sastopamību tieši Latvijā. Nedaudz vēlāk H.Ratlefa monogrāfijā par Baltijas vabolēm (Rathlef, 1905) tiek uzrādītas 16 Omaliinae apakšdzimtas īsspārņu sugas, taču arī bez konkrētām atradnēm Latvijā.

Turpmākajos gados dažas fragmentāras ziņas par Latvijas īsspārņiem parādās tikai nedaudzu autoru darbos. Speciāli īsspārņiem veltītus rakstus publicējuši L.Danka (Danks, 1939) un M.Stiprais (Stiprais, 1979). Taču šajās publikācijās galvenokārt tiek aprakstīti pētījumi citu apakšdzimtu īsspārņu faunā.

1992.g. iznākušajā H.Silfverberga Ziemeļeiropas vaboļu katalogā (Silfverberg, 1992) atrodamas uz to laiku esošās ziņas par Omaliinae apakšdzimtas sugu sastāvu Latvijā. Katalogā Latvijai uzrādītas 20 Omaliinae apakšdzimtas īsspārņu sugas, vēl 6 uzrādītas Baltijai bez konkrētas norādes uz Latviju. Līdzīga informācija atrodama vēlāk publicētajā Latvijas vaboļu sarakstā (Telnov et al., 1997), kurā iekļautas 21 Omaliinae apakšdzimtas īsspārņu suga. Nesaprotamu iemeslu dēļ dažas sugas, kuras Silfverberga katalogā norādītas kā Latvijā sastopamas, netika iekļautas Latvijas vaboļu sarakstā, vai tika iekļautas tajā kā Latvijā iespējamās sugas.

A.Barševska monogrāfijā par Austrumlatvijas vabolēm (Barševskis, 1993) ietverta diezgan nozīmīga informācija par 9 sugām, kas, kaut arī ļoti nepilnīgi, vairāk vai mazāk tomēr atspoguļo Omaliinae izplatību Austrumlatvijā.

Jaunākā informācija par Omaliinae apakšdzimtas īsspārņiem atrodama šī raksta autora darbos (Cibuļskis, 1998, 1999), kur tiek uzrādītas 1 Ziemeļeiropai, 1 Baltijai un 12 Latvijai jaunas sugas. Informācija no minētajiem rakstiem iekļauta arī šajā publikācijā.

Īsspārņi tika vākti visdažādākajos biotopos laika posmā no 1989.g. līdz 1998.g. galvenokārt Dienvidaustrumlatvijā, nedaudz arī citās Latvijas vietās. Rakstā nav iekļautas ziņas par *Eusphalerum* ģinti, kuras materiāls pagaidām nav noteikts. Lielu daļu materiāla ievāca un piedāvāja noteikšanai A.Barševskis. Vairākas sugas ievāca N. Savenkovs, I.Leiskina un J.Soms, par ko viņiem pateicos.

Sugu noteikšanai izmantots Freunde et al., 1964. Sugas minētas sistemātiskā secībā, minēta atradne, ievākšanas datums, īpatņu skaits, ziņas par biotopu un ievācēju, ja tas nav autors.

Sugu saraksts

1. *Acrulia inflata* (Gyllenhal, 1813)

Atradnes: Līksna 4.5.97. (1, skujkoku mežā uz egles celma zem sakritušām lapām un skujām); Vabole 11.8.95. (1, jauktā mežā zem krituša bērza stumbra mizas); Aizkraukle 4.5.95. (1, izcirtumā pie Aizkraukles, purva. A. Barševskis leg.).

2. *Hapalaraea melanocephala* (Fabricius, 1787)

Atradne: Naujene 10.5.91. (1, Daugavas krastā zem akmens, J. Soms leg.).

3. *Hapalaraea nigra* (Gravenhorst, 1806)

Atradnes: Līksna 17.5.97. (1, atklātā vietā, lauku mājās zem kartupeļu kaudzes pie kūts sienas), 14.6.97. (1, lidojot vakarā atklātā vietā pie lauku mājām), 8.11.97. (1); Šķeltiņi 13.12.92. (1, A. Barševskis leg.), 4.4.93. (1, A. Barševskis leg.)

4. *Hapalaraea floralis* (Paykull, 1789)

Atradnes: Līksna 26.6.97. (3, uz ziediem); Nīcgale 13.5.95. (1, izcirtumā, A. Barševskis leg.); Višķi 7.6.90. (1, A. Barševskis leg.); Rubene 31.10.97. (1, Leiskina leg.); Lukna 25.4.93. (1 A. Barševskis leg.).

5. *Hapalaraea ioptera* (Stephens, 1834)

Atradne: Šķeltiņi 20.8.92. (1, A. Barševskis leg.), 21.8.92. (1, A. Barševskis leg.), 23.7.96. (1, A. Barševskis leg.).

6. *Omaliium rivulare* (Paykull, 1789)

Atradnes: Līksna 12. 8. 93. (1), 14.4.95. (1), 1.5.95. (2, pagrabā), 2.7.96. (1, pļavā, meliorācijas grāvī kārklos pamestā žagatas ligzdā), 17.5.97. (1, atklātā vietā, lauku mājās zem kartupeļu kaudzes pie kūts sienas), 28.9.97. (1, telpā), 8.11.97. (15, lidojot vakarā atklātā vietā pie lauku mājām); Vabole 7.1.94. (1); Šķeltiņi 4.4.93. (1, A. Barševskis leg.), 2.11.96. (1, A. Barševskis leg.); Eglaine 2.6.93. (4, A. Barševskis leg.); Dunava 8.5.94. (1, A. Barševskis leg.); Rubene 3.10.97. (2, Leiskina leg.), 23.10.98. (3, Leiskina leg.).

7. *Omaliium caesum* Gravenhorst, 1806

Atradnes: Šķeltiņi 13.9.92. (8, A. Barševskis leg.); Silene 19.6.94. (1, Ilgas, A. Barševskis leg.); Dunava 20.9.92. (3, A. Barševskis leg.), 8.5.94. (1, A. Barševskis leg.).

8. *Omaliium excavatum* Stephens, 1834

Atradnes: Līksna 31.3.95. (1, atklātā vietā pie lauku mājām zem malkas bluķa), 14.4.95. (2, pagrabā), 5.5.95. (1), 26.7.95. (2, lidojot vakarā atklātā vietā pie lauku mājām), 16.8.96.

(2, tur pat), 22.7.97. (2, tur pat), 25.7.97. (1, tur pat), 16.8.97. (1, telpā); Šķeltiņi 18.8.92. (1, pagrabā, A. Barševskis leg.); Višķi 17.7.94. (1, A. Barševskis leg.).

9. *Phloeonomus monilicornis* (Gyllenhal, 1810)

Atradnes: Vabole 18.4.96. (5, skujkoku mežā zem nokaltušas priedes mizas), 22.2.97. (2, jauktā mežā zem nokaltušas priedes mizas), 27.4.97.(3, jauktā mežā pie izcirtuma uz bērza celma zem sēnēm vai piepēm), 14.2.98. (1, skujkoku mežā (mētrājs) zem nokaltušas priedes mizas); Silene 1.5.94. (1, Ilgas, A. Barševskis leg.); Rubene 4.1.97. (1, Leiskina leg.).

10. *Phloeonomus planus* (Paykull, 1792)

Atradnes: Līksna 4.5.97. (3, jauktā mežā pie sūnu purva izcirstā joslā uz svaigi nozāģētu bērzu celmiem pie sulas); Šķeltiņi 20.7.94. (1, A. Barševskis leg.), 22.7.94. (1, A.Barševskis leg.).

11. *Phloeonomus lapponicus* (Zetterstedt, 1838)

Atradne: Vabole 18.4.97. (2, skujkoku mežā uz priežu celmiem zem zāģskaidām).

12. *Phloeonomus pusillus* (Gravenhorst, 1806)

Atradnes: Daugavpils 17.9.98. (1, Ķīmiķu mikrorajons pie ķīmiskās šķiedras rūpnīcas, priežu mežā zem daļēji nokaltušas priedes mizas); Līksna 14.3.97. (1, telpā), 7.4.98. (1, Mežciems, skujkoku mežā zem priedes celma mizas); Vabole 15.3.97. (1, skujkoku mežā zem nokaltušas priedes mizas), 18.4.97. (2, skujkoku mežā uz ziemā nozāģētu priežu celmiem zem zāģskaidām), 27.4.97. (1, jauktā mežā pie izcirtuma uz bērza celma zem sēnēm vai piepēm). 18.5.97.(1, jauktā mežā zem egles celma mizas); Silene 11.9.96. (1, Ilgas, A. Barševskis leg.); Dunava 16.4.95. (1, A. Barševskis leg.).

13. *Phloeonomus punctipennis* Thomson, 1867

Atradnes: Vabole 18.4.96. (4, skujkoku mežā zem nokaltušas priedes mizas).

14. *Orochares angustatus* (Erichson, 1840)

Atradne: Virga 3.9.96. (1, N. Savenkovs leg.).

15. *Deliphrum tectum* (Paykull, 1789)

Atradnes: Vabole 19.4.96. (1, jauktā mežā uz svaigi nozāģēta bērza celma pie sulas).

16. *Anthobium melanocephalum* (Illiger, 1794)

Atradnes: Līksna 4.5.97. (2, jauktā mežā pie sūnu purva izcirstā joslā uz svaigi nozāģētu bērzu celmiem pie sulas).

17. *Anthobium atrocephalum* (Gyllenhal, 1827)

Atradnes: Vabole 13.7.97. (1, jauktā mežā ķerambedrē); Silene 10.10.92. (1, Ilgas, A. Barševskis leg.); Naujene 3.92. (1, A. Barševskis leg.).

18. *Olophrum piceum* (Gyllenhal, 1827)

Atradnes: Vabole 22.2.97. (1, purvainā pļavā pie jaukta meža ūdenī uz kūstošā ledus).

19. *Olophrum fuscum* (Gravenhorst, 1806)

Atradnes: Vabole 11.3.94. (1), 1.4.95. (1, pļavā zem akmens), 3.1.98. (1, pļavā ar kārkliem aizaugušā meliorācijas grāvī rāpojot pa sniegu); Kauguri 13.8.94. (1, liedagā, A. Barševskis leg.).

20. *Olophrum assimile* (Paykull, 1800)

Atradnes: Vabole 28.12.97. (2); Nīcgale 13.5.95. (1, izcirtumā. A. Barševskis leg.), 15.5.98. (1, jauktā mežā uz augiem); Izvalta 27.9.92. (1, Stivriņi, A.Barševskis leg.); Šķeltiņi 17.10.92. (1, A.Barševskis leg.), 20.5.95. (1, pārpurvotā pļavā, A.Barševskis leg.); Rubene 16.11.97. (1, Leiskina leg.).

21. *Arpedium quadrum* (Gravenhorst, 1806)

Atradnes: Vabole 4.4.94. (1), 13.4.96. (1); Dunava 11.4.93. (1, A. Barševskis leg.); Zasa 17.11.97. (1, I. Leiskina leg.).

22. *Eucnecosum brachypterum* (Gravenhorst, 1802)

Atradnes: Līksna 22.1.94. (1); 14.2.97. (1, pļavā pie kļavas stumbra pamata zem kritušām lapām), 21.2.97. (1, pļavā, purvainā, kokiem un krūmiem aizaugušā vietā (zemais purvs) ūdenī uz kūstošā ledus), 28.3.98. (1, jaukta meža klajumā sūnu purva malā pie melnalkšņa stumbra pamata zem sausajām lapām).

23. *Deliphrosoma pehlaneri* Lohse, 1963

Atradnes: Līksna 18.5.97. (1, jauktā mežā pie sūnu purva izcirstā joslā uz bērza celma pie rūgstošas bērza sulas), 8.11.97. (1, lidojot vakarā atklātā vietā pie lauku mājām); Škeltova 5.11.90. (2, A.Barševskis leg.); Carnikava 29.5.95. (1, uz gaismu, N. Savenkovs leg.).

24. *Acidota crenata* (Fabricius, 1792)

Atradnes: Silene 5.9.94. (1, Ilgas, A.Barševskis leg.); Jēkabpils 16.5.95. (1, mežaparkā, A.Barševskis leg.), Pape 24.6.94. (1, A.Barševskis leg.).

25. *Acidota cruentata* Mannerheim, 1830

Atradnes: Vabole 29.10.94. (1), 14.10.95. (1).

26. *Anthophagus angusticollis* (Mannerheim, 1830)

Atradnes: Vabole 13.7.97. (1, jaukta meža izcirtumā uz augiem; 1, jauktā mežā uz augiem).

27. *Anthophagus omalinus* Zetterstedt, 1828

Atradnes: Vabole 14.7.96. (1, mežā uz augiem); Silene 2.7.92. (2, Ilgas, A.Barševskis leg.), 5.7.92. (2, Ilgas, A.Barševskis leg.), 9.7.92. (1, Ilgas, A.Barševskis leg.); Pilskalne 29.5.93. (3, A.Barševskis leg.).

28. *Anthophagus caraboides* (Linnaeus, 1758)

Atradnes: Līksna 9.8.95. (1, pļavā ar kārkliem aizaugušā meliorācijas grāvī), 15.6.97. (2, jaukta meža malā uz augiem un rāpojot pa sakritušajām koku lapām); Vabole 17.8.94. (1), 14.7.96. (1), 21.7.96. (1, skujkoku mežā uz avenājiem), 13.7.97. (1, jaukta meža izcirtumā uz augiem); Škeltova 24.8.89 (2, A.Barševskis leg.), 27.7.89. (1, A.Barševskis leg.); Šķeltiņi 22.8.92. (1, A.Barševskis leg.), 28.8.92. (1, A.Barševskis leg.), 22.7.94. (1, A.Barševskis leg.), 3.8.95. (1, A.Barševskis leg.); Faltopi 15.6.89. (1, A.Barševskis leg.); Silene 18.6.93. (1, Ilgas, A.Barševskis leg.); 9.7.93. (1, Ilgas, A.Barševskis leg.), 11.9.97. (1, Ilgas, A.Barševskis leg.).

Literatūra

Barševskis A. 1993. Austrumlatvijas vaboles. Daugavpils, Saule: 1-221.

Cibuļskis R. 1998. Latvijas faunai jaunas ģīspārņu (Coleoptera, Staphylinidae) sugas. - Latv. Entomol., 36: 66-68.

Cibuļskis R. 1999a. Jaunas ģīspārņu (Coleoptera, Staphylinidae) sugas Latvijas faunā. - Acta Coleopterologica Latvica, 2: in press.

Danks L. 1939. Verzeichnis der Umgebung von Rūjiena (Letland) 1936. gesammelten Staphyliniden. Korr.-Bl. Naturf.-Ver. Riga, 63: 77-82.

- Freude H., Harde K.W., Lohse G. A. 1964. Die Käfer Mitteleuropas. Staphylinidae I. Goecke & Evers Verlag, Krefeld.
- Rathlef H. 1905. Coleoptera Baltica. Käfer – Verzeichnis der Ostseeprovinzen nach den Arbeiten von Ganglbauer und Reitter. Dorpat: 16+199 S.
- Seidlitz G. 1887-1891. Fauna Baltica. Die Käfer (Coleoptera) der deutschen Ostseeprovinzen Russlands. Königsberg: 12+LVI+192+818.
- Silfverberg H. 1992. Enumeratio Coleopterorum Fenoskandiae, Daniae et Baltiae. Helsingfors: 5+94.
- Silfverberg H. 1996. Additions and corrections to Fenoskandiae, Daniae et Baltiae. Sahlbergia, 3: 33-62.
- Stiprais M. 1979. Dažas faunistiskas ziņas par Latvijas īsspārņiem. - Latv. Entomol., 22: 35-40.
- Telnov D., Barsevskis A., Savich F., Kovalevsky F., Berdnikov S., Doronin M., Cibulskis R., Ratniece D. 1997. Check-List of Latvian Beetles (Insecta: Coleoptera). - Mitt. internat. entomol. Ver. Frankfurt a. M., Suppl. 5: 1-140.

Saņemts: 1999.g. 19. martā.